

ЗАТВЕРДЖЕНО
Президент ВГО «Жива планета»

С. Берзіна
_____ 2023 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО
Ректор Державної екологічної
академії післядипломної освіти та
управління, проф., д.б.н.

О. Бондар
«4» _____ 2023 р.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНА ПРОГРАМА

підвищення кваліфікації

замовників сфери публічних закупівель

(семінари підвищення кваліфікації «Впровадження енергоефективних публічних закупівель для зеленої відбудови України»)

Кількість кредитів за ECTS – 1 кредит
Тривалість навчання – 30 годин, у тому числі аудиторних 10 годин
Форма навчання – без відриву від виробництва
Режим роботи 1,5-3 години на день
Термін навчання – відповідно до плану-графіку з 04.06.2023 р по 31.06.2023 р.
Кількість слухачів – до 50 осіб.

КИЇВ - 2023

Програма навчання передбачає проведення семінарів підвищення кваліфікації «Впровадження енергоефективних публічних закупівель для зеленої відбудови України» у відповідності до вимог:

Закону України «Основні принципи (стратегія) державної екологічної політики України на період до 2020 року» та Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища України на період до 2025 року, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від від 21 квітня 2021 р. № 443-р задля реалізації положень цього Закону;

Закону України «Про публічні закупівлі»;

Закону України «Про енергетичну ефективність»;

Закону України «Про енергетичну ефективність будівель»;

Закону України «Про запровадження нових інвестиційних можливостей, гарантування прав та законних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності для проведення масштабної енергомодернізації»;

Технічних регламентів щодо вимог екодизайну;

будівельних та санітарно-гігієнічних норм, національних стандартів у сфері будівництва;

національних стандартів серії ДСТУ ISO 14000 «Системи екологічного управління» та стандартів екологічного маркування.

Політики та діяльність спрямовані на розвиток енергоефективних, зелених і сталих закупівель поширена у всьому світі. Рекомендація Ради [ОЕСР](#) (2002) закликає уряди розвивати ці зусилля, розробляючи відповідну законодавчу базу та надаючи підтримку впровадження цих підходів.

[Директива 2012/27/ЄС](#) від 25 жовтня 2012 року про енергоефективність визначає мінімальні критерії енергоефективності та перелік пунктів, що повинні бути включені до договорів на підвищення енергоефективності з публічним сектором або до пов'язаних тендерних специфікацій.

У березні 2014 року Європарламент та Рада Європейського Союзу прийняли [Директиву 24/2014](#) від 26 лютого 2014 щодо узгодження процедур державних закупівель для робіт та послуг у всіх державах-членах ЄС, яка передбачає застосування вимог до екологічних характеристик предмету закупівлі (продуктів, послуг, робіт та об'єктів нерухомості), зокрема через вимоги технічних специфікацій (завдань, умов), нецінові критерії. Метод оцінки вартості життєвого циклу якій впроваджується Директивою як один з методів оцінки вартості пропозиції дозволяє збалансувати співвідношення «ціни та якості». Європейська комісія також працює над включенням соціальних критеріїв до державних закупівель держав-членів.

Європейська Зелена угода (Green Deal) визначає курс ЄС до 2050 року і одним з завдань – підтримку формування єдиного зеленого ринку з боку держав-членів через сектор публічних закупівель, інформування та заохочення приватного сектору. Екологічна сертифікація і маркування розглядається як надійний метод підтвердження того, що продукт є “екологічним” для доступу на такий ринок.

Виробники товарів і виробів які відповідають стандартам екологічного маркування стають учасниками зеленого ринку відповідно до правил міжнародної торгівлі.

Зазначені положення європейського права впроваджені до законодавства України через положення оновленого у 2019 році [Закону України «Про публічні закупівлі»](#) (статті 23, 29) та прийнятого у 2021 році [Закону України «Про енергетичну ефективність»](#).

Вимоги до екодизайну енергоспоживчих продуктів впроваджені відповідно до Регламентів ЄС - [Технічні регламенти щодо встановлення вимог з екодизайну](#). Система екологічних стандартів на різні категорії творів та послуг розвивається в рамках [української програми екологічного маркування](#) яка відповідає вимогам міжнародного стандарту ISO 14024 та екологічним критеріям оцінювання які діють у ЄС.

Ефективна закупівля повинна враховувати вимоги до енергоефективності у поєднанні з іншими вимогами до екологічних характеристик предмету закупівлі, враховуючи вартість його життєвого циклу.

Зниження впливів на довкілля як і ефективність закупівлі у цілому повинні враховувати характеристики предмету закупівлі щодо енергоспоживання та супутніх індикаторів, таких як енергоефективність, викиди парникових газів тощо. Таким чином, **енергоефективні публічні закупівлі (ЕЕПЗ)** слід розглядати як складову СПЗ, сфокусовану на аспектах енергоефективності та пов'язаних з ними інших характеристиках.

Сталі публічні закупівлі (СПЗ) визначаються як процес, за допомогою якого органи влади при закупівлі товарів, робіт чи послуг на всіх етапах прагнуть досягти відповідного балансу між трьома складовими сталого розвитку — економічною, соціальною та екологічною.

Виокремлюючи з поняття сталих закупівель екологічну складову, здійснюють так звані **зелені публічні закупівлі (ЗПЗ)** — закупівлі, орієнтовані на захист і поліпшення стану довкілля. ЗПЗ визначається як процес, за допомогою якого органи влади прагнуть закуповувати товари, роботи чи послуги зі зменшеним впливом на довкілля протягом життєвого циклу порівняно з товарами, роботами чи послугами з аналогічним функціональним призначенням, які можна було б придбати натомість.

Програма навчального курсу містить лекційний курс (семінарські заняття), самостійну роботу з навчально-методичною літературою і матеріалами, практикуми на закріплення знань та нових навичок. Загальна тривалість навчання 30 годин (1 кредит ЄКТС). Перевірка знань здійснюється шляхом виконання тестових і практичного завдань.

Перелік рекомендованої навчально-методичної літератури і матеріалів наведений у додатку 1.

Тестові і практичні завдання для перевірки знань наведені у додатку 2.

Свідоцтво про підвищення кваліфікації надається за умов надання правильних відповідей на не менш ніж 70% тестових завдань та правильного виконання практичного завдання.

Зразок свідоцтва про підвищення кваліфікації слухачів навчального курсу які пройшли перевірку знань наведений у додатку 3.

З огляду на тему програми і специфіку роботи фахівців сфери публічних закупівель, що будуть залучені до навчання, програма передбачає такі блоки:

Блок 1: Державна політика та нормативно-правове забезпечення впровадження в Україні енергоефективних публічних закупівель з поліпшеними екологічними характеристиками. Нові вимоги до будівельної продукції та систему державного ринкового нагляду. Ініціативи та досвід впровадження проектів у сфері енергоефективності.

Блок 2: Стандарти енергоефективного зеленого будівництва. Екологічна сертифікація (передбачає надання загальних відомостей щодо принципів і методів екологічної сертифікації на основі життєвого циклу згідно стандартів серії ISO 14000, вимог екологічних стандартів на будматеріали та їх відмінність від ДБН, ДСТУ Б.В. Оцінка вартості життєвого циклу будівель і споруд згідно з ДСТУ ISO 15686-5. Умови застосування екологічного маркування та екологічних самодекларацій згідно з національними, європейськими та міжнародними стандартами. Відповідальність операторів ринку за безпідставне застосування екологічних сертифікатів, маркування та декларацій.

Блок 3: Нормативно-технічна база щодо будівництва та реконструкції закладів дошкільної освіти та загальної середньої освіти Нормативно-технічні вимоги до проектів нового будівництва. Нормативно-технічні вимоги до проектів реконструкції (термомодернізації).

Умови та обмеження до впровадження проектних рішень при новому будівництві та реконструкції будівель дитячих садочків. Визначення класу енергетичної ефективності будівель.

Заходи з підвищення енергоефективності будівель при виконанні проектів реконструкції (термомодернізації). Енергоефективні заходи щодо систем опалення, охолодження, вентиляції, гарячого та холодного водопостачання. Рекомендації щодо освітлення, впровадження альтернативних та відновлювальних джерел енергії.

Екологічні вимоги до будівельних продуктів та історії успіху українських та європейських виробників екологічно сертифікованих будівельних продуктів.

Загальний підхід до оцінки екологічного ефекту від впровадження проектних рішень. Визначення обсягів викидів парникових газів при впровадженні проектних рішень.

Блок 4: Про Державний фонд енергоефективності. Грантові можливості та програми кредитування проектів для громад.

Блок 5: Екодизайн та взаємозв'язок з екологічним маркуванням. Нові поля відкритої тендерної документації в системі ProZorro для визначення екологічних вимог у технічних специфікаціях. Показник енергоефективності для встановлення вимоги до предмету закупівлі. Застосування нецінових критеріїв та вартості життєвого циклу енергоспоживчих продуктів.

Навчання може проводитись очно або в онлайн із застосуванням цифрових платформ, наприклад [Microsoft Teams](#). Під час проведення навчання проводиться реєстрація і контроль присутності слухачів. Свідоцтва видаються тим слухачам, що були присутні на всіх заходах семінару підвищення кваліфікації.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

(семінари підвищення кваліфікації «Впровадження енергоефективних публічних закупівель для зеленої відбудови України»)

№ з/п	Навчальні теми	Всього, годин	Лекції	Практикуми	Семінарські заняття
Блок 1. Державна політика та нормативно-правове забезпечення впровадження в Україні ЕЕПЗ, ЗПЗ					
1	Основи державної політики та нормативно-правове забезпечення впровадження в Україні ЕЕПЗ	1,75	1	0,5	0,25
	Основи державної політики та нормативно-правове забезпечення впровадження в Україні ЗПЗ	1,25	0,25	0,25	0,25
2	Вимоги до будівельної продукції та система державного ринкового нагляду	1,75	1	0,5	0,25
3	Ініціативи та досвід впровадження проектів у сфері енергоефективності	1,25	0,5	0,5	0,25
Блок 2. Державні будівельні норми і стандарти для реалізації проектів енергоефективного зеленого будівництва					
4	Енергоефективність у будівництві	1,5	1	0,25	0,25
5	Стандарти серії ISO 14000	0,5	0,25	0,25	
6	Екологічне маркування I типу та вимоги екологічних критеріїв оцінювання життєвого циклу для будівельних матеріалів	1	0,5	0,25	0,25
8	Екологічні самодекларації II типу	0,75	0,25	0,25	0,25
9	Оцінка вартості життєвого циклу будівель і споруд згідно з ДСТУ ISO 15686-5	1,5	1	0,25	0,25
10	Відповідальність користувачів екологічних сертифікатів, маркування та декларацій	0,5	0,25	0,25	
Блок 3. Енергоефективне зелене будівництво дитячих садочків та шкіл					
11	ДБН, ДСТУ у сфері будівництва та реконструкції закладів дошкільної освіти та навчальних закладів	1,5	1	0,5	
12	Вимоги до проектів реконструкції (термомодернізації)	1,5	1	0,5	
13	Умови та обмеження до впровадження проектних рішень при новому будівництві та реконструкції	0,75	0,5	0,25	

14	Енергоефективні системи опалення, охолодження, вентиляції, гарячого та холодного водопостачання	1,75	1	0,75	
15	Освітлення, впровадження альтернативних та відновлювальних джерел енергії	2	1	0,75	0,25
16	Енергоефективна і більш екологічно краща будівельна продукція	1,75	1	0,5	0,25
17	Оцінка екологічного ефекту від впровадження проектних рішень	1	0,5	0,25	0,25
18	Розрахунок обсягів викидів парникових газів при впровадженні проектних рішень	1	0,5	0,25	0,25
Блок 4. Фінансова підтримка реалізації проектів					
5	Державний фонд енергоефективності	0,5	0,25	0,25	
6	Програма ЄС LIFE, Frnix	0,5	0,25	0,25	
7	Банківське кредитування інвестиційних проектів	0,75	0,25	0,5	
			0,75		
Блок 5. Ефективність у сфері публічних закупівель					
	Показник енергоефективності для встановлення вимоги до предмету закупівлі	0,75	0,25	0,5	
5	Екодизайн та взаємозв'язок з екологічним маркуванням	0,75	0,25	0,5	
6	Нові поля відкритої тендерної документації в системі ProZorro для визначення екологічних вимог у технічних специфікаціях	1,25	0,25	0,5	0,5
7	Нецінові критерії	1,25	0,5	0,5	0,25
	Вартість життєвого циклу енергоспоживчих продуктів	1,25	0,5	0,5	0,25
	Підсумковий контроль. Тестування.				1
	Всього, годин	30	15	10	5

Перелік рекомендованої навчально-методичної літератури

- 1) [Платформа з енергоефективності](#)
- 2) [Технічні регламенти щодо встановлення вимог з екодизайну](#)
- 3) [Презентація про технічні норми і стандарти щодо будівельної продукції. Будівельні матеріали в Україні: ринку потрібен нагляд - Інтерв'ю Наталії Дюжилової, заступниці голови Державної інспекції архітектури та містобудування](#)
- 4) [Довідник у запитаннях та відповідях – На шляху зеленої модернізації економіки: модель сталого споживання та виробництва](#)
- 5) [Аналітичний звіт щодо визначення пріоритетів енергоефективних, зелених і сталих публічних закупівель та аналізу готовності ринку в Україні](#)
- 6) [Посібник – Системи екологічного управління: сучасні тенденції та міжнародні стандарти](#)
- 7) [Екологічне маркування в запитаннях та відповідях](#)
- 8) [Про екологічне маркування продукції \(відео\)](#)
- 9) Система екологічних стандартів на різні категорії творів та послуг української програми екологічного маркування
- 10) [Критерії для енергоефективних закупівель – Рекомендації щодо вимог з енергоефективності для закупівлі продукції державними органами](#)
- 11) [Методичні рекомендації – Основи проектування та реконструкції енергоефективних будівель закладів дошкільної освіти з поліпшеними екологічними характеристиками](#)
- 12) [Методичні рекомендації – Основи проектування та реконструкції енергоефективних будівель закладів загальної середньої освіти з поліпшеними екологічними характеристиками](#)
- 13) [Енергоефективні дитячі садочки та школи з поліпшеними екологічними характеристиками \(визначення класу енергетичної ефективності\)](#)
- 14) [Життєвий цикл проєкту. Вихідні дані до проектування. Склад та зміст проєктної документації. ЄДЕССБ/ДІА](#)
- 15) [Про національний стандарт ДСТУ ISO 15686-5 з оцінювання вартості життєвого циклу будівлі. Чому це важливо?](#)
- 16) [Аналіз життєвого циклу каркасів будівель комерційного призначення](#)
- 17) [Настанова щодо забезпечення збалансованого використання природних ресурсів при проектуванні споруд](#)
- 18) [Про Фонд енергоефективності](#)
- 19) [Програма ЄС LIFE](#)
- 20) Інші доступні кредитні та грантові програми для:
  - [бізнесу “Доступні кредити 5-7-9 %”;](#)
  - [відбудови громад та бізнесу;](#)
  - [бізнесу по секторам економіки.](#)
- 21) [Визначаємо екологічні вимоги до предмету закупівлі в ProZorro](#)
- 22) [Екологічне маркування I типу та публічні закупівлі – Infobox ProZorro](#)
- 23) [Як встановити вимоги до енергоефективності та екологічні вимоги закуповуючи послуги харчування та продукти](#)

24) Як встановити вимоги до енергоефективності та екологічні вимоги при замовленні ремонту або будівництва автодоріг

Тестові і практичні завдання для перевірки знань

1) Вимога до енергоефективності може бути застосована замовником до:

- **Проекту будівництва школи**
- Технологічного процесу виробництва лакофарбових матеріалів які будуть закуповуватись для виконання ремонтних робіт
- Системи енергетичного менеджменту виробника газобетону що буде закуповуватись для виконання проекту будівництва

2) Вимога щодо енергоефективності енергоспоживчого продукту може бути застосована замовником в такому розділі тендерної документації:

- Кваліфікаційні критерії процедури закупівлі
- **Інформація про необхідні технічні, якісні та кількісні характеристики предмета закупівлі**
- Кількість товару та місце його поставки

3) У разі встановлення вимоги до енергоефективності холодильного приладу замовник не має право посилатись на:

- **Торгову марку або найменування конкретного виробника**
- Енергетичне маркування
- Стандарт екологічного маркування I типу

4) При визначенні вимог до характеристик продукту замовник може застосовувати такі характеристики:

- **Екологічні**
- Вартість життєвого циклу
- Торгову марку виробника

5) Замовник може застосовувати неціновій критерій питомою вагою до 30% у разі якщо:

- Закупівля здійснюється за процедурою конкурентного діалогу
- **Замовник хоче застосувати певну вимогу до предмету закупівлі і має на це належне обґрунтування, але не впевнений і наявності ринкової пропозиції за належною ціною**
- Замовник не впевнений в обґрунтованості вимоги до характеристики продукту

6) Вимоги до проекту будівництва енергоефективного дитячого садочка з поліпшеними екологічними характеристиками починається з:

- **Розробки технічного завдання на проектування, керуючись ДБН, національними та міжнародними стандартами у сфері енергоефективності, сталого і зеленого будівництва**
- Реалізації проекту та закупівлі обладнання для опалення

- Закупівлі будматеріалів з посиланням на стандарти екологічного маркування I типу для будівельних продуктів.

7) Екологічна сертифікація і маркування I типу передбачає:

- Сертифікацію системи екологічного управління постачальника згідно з ДСТУ ISO 14001
- Декларування окремої екологічної характеристики згідно з ДСТУ ISO 14021
- **Оцінку життєвого циклу і виробу на відповідність встановленим екологічним критеріям для продукції певної категорії та наявність сертифікату відповідності згідно з ДСТУ ISO 14024**

8) Учасник конкурентних торгів зазначає в пропозиції що теплоізоляційний матеріал – екологічний, це допустимо за умов наявності:

- Сертифікату про відповідність [ДСТУ-Н Б В.3.2-3:2014 Настанова з виконання термомодернізації житлових будинків](#)
- **Сертифікату відповідності екологічним критеріям згідно з ISO 14024 та угоди з акредитованим органом якій видав сертифікат на право застосування екологічного маркування I типу**
- Санітарно-гігієнічного висновку на виріб

9) Знак маркування «Зелений журавлик» на будівельної продукції означає що:

- Матеріал чи виріб підлягає перероблянню за доступними в Україні технологіями
- **Матеріал чи виріб відповідає вимогам стандарту яким встановлені екологічні критерії що визначають більш екологічно кращу продукцію за показниками енергоефективності, ресурсоефективності, хімічної та радіологічної безпеки, зменшення впливів на довкілля протягом життєвого циклу і це підтверджено шляхом сертифікації компетентним (акредитованим) органом**
- Пакування виробу містить перероблений матеріал

10) У разі застосування критерію оцінки вартості життєвого циклу, до цього критерію крім ціни товару (роботи, послуги) може включатися витрати, пов'язані з:

- Використанням товару (товарів), роботи (робіт) або послуги (послуг), зокрема споживання енергії та інших ресурсів
- Збором та утилізацією товару (товарів)
- Використанням товару (товарів), роботи (робіт) або послуги (послуг), зокрема споживання енергії та інших ресурсів, технічним обслуговуванням, збором та утилізацією товару (товарів), впливом зовнішніх екологічних чинників протягом життєвого циклу товару

(товарів), роботи (робіт) або послуги (послуг), у разі якщо їхня грошова вартість може бути визначена

Практичне завдання – процедура конкурентних торгів

- 1) Сформууйте вимоги до екологічних характеристик теплоізоляційних матеріалів (мінеральна вата) у технічній специфікації
- 2) Сформууйте які підтвердні документи повинен надати учасник конкурентних торгів для підтвердження заданим вимогам
- 3) Сформууйте неціновий критерій з фокусом на енергоефективність, у тому числі можливі варіанти та їх питому вагу
- 4) Надайте роз'яснення чому Ви застосували цій неціновий критерій
- 5) Сформууйте які підтвердні документи повинен надати учасник конкурентних торгів для підтвердження заданим вимогам нецінового критерію

_____ (окно для ответа)